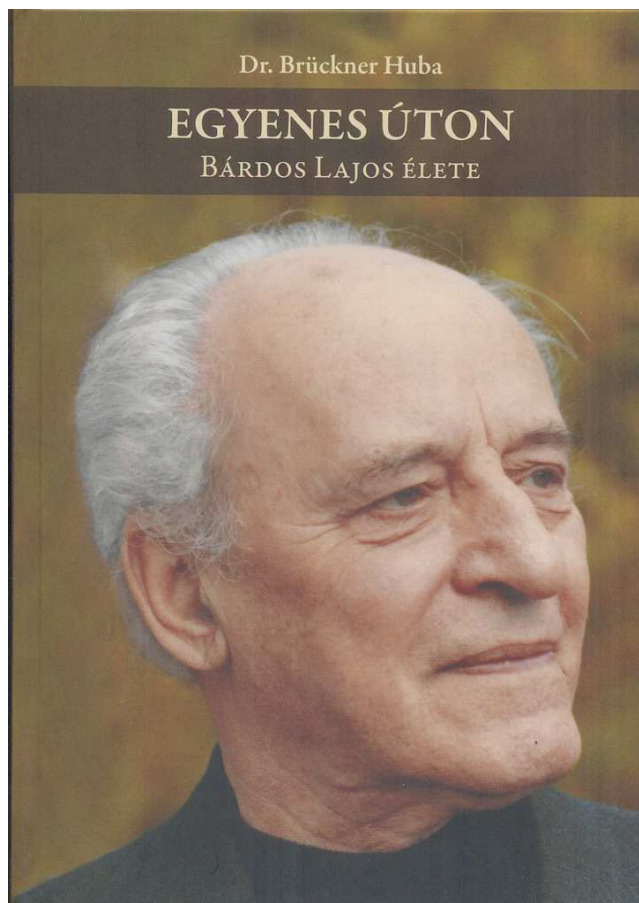

B. HORVÁTH ANDREA

EMLÉK BÁRDOSRÓL – MEGSZÍVLELENDŐ

Bárdos Lajosról Egyenes úton címmel jelent meg dr. Brückner Huba összeállításában az életrajzi, hiánypótló könyv. A Magyar Tudományos Akadémián áprilisban tartott könyvismertetés közben került elő emlékeim legmélyebb bugyrából az alábbi előadás, az erről készített feljegyzésem elsárgult papír feljegyzéseit előkerestem. A dátum 1973. április 17. – helyszín a terézvárosi Csengery utca, a Fáklya Klub – meglehet, hogy ez meghirdetett előadás volt a pályán lévő kollégáknak, mi zeneakadémisták a k.é.t.k. hallgatói (középiskolai énektanár és karvezető) a „folyosói híradásból” tudtuk meg. Akkor Bárdos már nem tanított ott, de fáradhatatlan lelkesedéssel osztotta meg több évtizedes tapasztalatait a ráfigyelőkre – nem is voltunk kevesen! Bárdos Lajost magam személyesen nem ismertem, csak mindig hallottam milyen szemléletesen és lényegre törően tanít, magyaráz, így kíváncsian vártam az eseményt. Nem csalódtam.

Ő maga öt részre bontotta mondanivalóját – a jegyzetemből pontosan idézem őt az alábbiakban, a dőlt részben a magam kommentjeit osztom meg néhol.

Bárdos Lajos (Új Misszió)

I. A PRÓBA előtt – házalapításhoz hasonlította munkánkat – *milyen szemléletes kép, hisz mindenki tudja jó és megfelelő alap nélkül nem lehet építkezni, illetve lehet, de minek. Kicsit úgy, mint Kodály mondta lehet zene nélkül élni, de minek!*

- minden énekszólamot tudni kell;
- pontosan tudni kell, miről szól a darab, több szempont alapján közelíteni meg a mondanivalót;
- tempót eltervezni, ebben a metronóm az irányadó, ezzel egyben a saját tempóérzékünket is fejlesztjük. Utalt arra, hogy a normál zenei „á” hang is kvázi „megtanulható”. Az elképzelt tempó illeszkedjen a műhöz. *A zeneszerző iránymutatása átgondolandó és nem elhanyagolható szempont, ha már odaírta az talán nem véletlen. Ha csak szóbeli utalás van, akkor a jó ízlés diktálja illetve a metronómokon is található irányjelzés, az ad támpontot „től-ig”. Ma sokan keresik a felvételeket a YouTubon, de az sok esetben bizony tévútra vezethet.*
-

Báros Lajos (Papageno.hu)

II. A PRÓBA

- pontosan kezdeni – *mert ez is példa a notórius késők egyszer csak észreveszik magukat – ebben bízni kell!*
- legyen valami kis bevezetés az új mű előtt;
- a szöveget teljes hosszában fel kell olvasni;
- ha adódik egy téma, egy cantus firmus, azt az egész kórus tanulja meg;
- a szövegkiejtés nem elhanyagolható – 51 % a szöveg, 49% a zene! Az „á”, dunántúli e, és a záró mássalhangzók kiejtésének fontossága. *Ezzel Andor Ilona is teljes mértékben egyet értett és meg is valósította;*
- egy kizümmögött hangból kell átvenni a saját kezdőhangot – mindig alulról felfelé kell megadni, *sajnos nagyon sok rossz példát hallani, látni még mindig;*
- bátran transzponáljuk a művet, mert a sok gyakorlástól tompa lesz, elnyúzódik a hangszalag – friss élmény legyen a magasság. *Andor Ilona a magasban járó fordulatokat terccel mélyebbről kezdte kigyakoroltatni a szopránnal, míg végül „beült” a torkunkba,*
- ütemrajz pontos legyen;
- kis mozdulatokkal vezényeljünk, *ebben nekem Andor Ilona volt a példa;*
- hamis hangjavítás – csak azt a hibát javítani és nem mindig előlről kezdeni, mindig összekötni az előző résszel és a folytatással majd előlről összefoglalni. Meg kell nevezni a hibát konkrétan, megmutatni a jó megoldást. Használjunk tám hangokat, és adott esetben tám ritmusokat;

- a legkisebb hibánál azonnal megállni;
- megokolás nélkül nem szabad semmit sem ismételtetni;
- semmi „én” – mi munkatársak vagyunk – *ezt Andor Ilona is így tartotta;*
- egyszerre csak egy hibát szabad javítani;
- dalsokornál a dalvégzést és a folytatást összhangba hozni, begyakorolni, *ez iskolai kórusoknál, osztálycsoportoknál létkérdés, de ez nem jelenti azt, hogy végig egy tonalításban kell maradni;*
- a mű végével is kezdeni a gyakorlást, hogy ne legyen gyengébb az a rész, *„nem mindig a kályhától kezdeni”;*
- 1x60 nem ugyanaz, mint 6x10, azaz egy művet 60 percig próbálni nem ugyanaz, mint hat alkalommal 10 percet foglalkozni a művel, az utóbbi a tanácsos;
- szidni sosem szabad az énekeseket;
- az arckifejezés és a szemek kapcsolata fontos;
- nem leénekelni, hanem elékelni kell a művet;
- fejleszteni a kórus rugalmasságát – tempóváltogatással.

A Budapesti Cecília Kórus, közepén Bárdos Lajos (1941) (Wikipédia)

III. A PRÓBA után

- ismét kézbe venni a kottát, átgondolni mi ment, s min kell dolgozni a következő alkalommal, ezt rangsorolni, főlegesen nem tölteni az időt.

IV. ELŐADÁS előtt

- legyen egy segítő gárda, aki a technikai dolgokat elintézi;
- a fellépés napján, ha lehet, koncentráltan pihenni.

Bárdos Lajos (Híres magyarok - Network.hu)

V. ELŐADÁS

- koncerten nem jelezni, ha valami hiba van: a legközelebb megkérdezni a próbán, ki emlékszik a hibára és akkor kijavítani, hogyha később újból éneklésre kerül a mű, az már rendben legyen;
- az előadáson lánfolni, égni;
- a fellépés mindig sikerélmény legyen.

Nyilvánvaló, hogy a jegyzet tömörsége csak villanásokat rögzített, de úgy gondoltam, hogy megosztom ezt az emléket, mert a mai napig magam ebben a szellemben tartom próbáimat akár iskolai, akár felnőtt kórusról legyen szó. Jól is

jött ez az esszencia erről a feladatkörrel, anno mi nem tanultunk kórusvezetés módszertant, hanem mindenki onnan szedte fel tudását, ahonnan tudta! Nekem, aki ezen az előadáson részt vettem, a jó sors révén életrevaló muníciót adott csakúgy, mint az Andor Ilona keze alatt töltött felejthetetlen és meghatározó időszak.

Bartók emlékére - YouTube

A szerzőről

Breinichné Horváth Andrea a Kodály Kórus karnagya, az Andor Ilona Baráti Társaság alapító tagja-elnöke, a Magyar Kodály Társaság elnökségi tagja az MMA Köztestületi tagja **B. Horváth Andrea**, a budapesti Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnáziumban 33 évig, mint vezető pedagógus tanított. Aktív szervezője volt a budapesti Éneklő Ifjúság minősítő hangversenyeknek. 1995 őszén alapította meg az **Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Zoltán Női Karát**.

A Zeneakadémia és az ELTE tanárképzésében hosszú évtizedeken át részt vett, az általános iskolai tankönyvek számos revíziója az ő tolla alól került ki, kerületi-, budapesti- és országos továbbképzéseken segítette a kollégák munkáját szakmai tapasztalataival. Ehhez kapcsolódva számos cikket jelentett meg szakmai folyóiratokban, Ünnepejünk! címmel kórusgyűjteményt adott közre.

2000-ben „Egy mindenkiért, mindenki egyért” címmel emlékkönyvet szerkesztett Andor Ilonáról, 2001-ben ennek folytatásaként emlék cd-t - “annyi áldás szálljon ...” címmel- a legjobb Kodály és Bartók felvételekből, 2015-ben pedig 111-in memoriam Andor Ilona – Képek, emlékek, gondolatok címmel albumot adott ki. 2018 áprilisában az első emlék cd folytatását is megjelentette ezzel teljessé vált a Bartók 27 egyneműkari anyag az MR felvételeiből és néhány Kodály mű is hallható.

Az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusal végzett munkájáért a KÓTA számos elismerő oklevele mellett 1991-ben **Miniszeri dicséretet** 2008-ban a **Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztjét kapta**, melyben nemcsak itthoni iskolai, hanem az **olaszországi Kodály szemináriumokon** tartott több évtizedes tevékenységét is

elismerték. A Kodály módszerről szóló előadásairól, „A szó-mi-tól a klasszikusokig” című magyarul és olasz nyelven írt könyvéről mindkét ország sajtójában és a médiában méltató híradások és felvételek jelentek meg. **2016-ban KÓTA életműdíjjal** tüntették ki.

2017-ben **Kínában** tartott bemutatóórákat és work shopot egy hónapon át, 2018-ban közösségi **Csokonai Vitéz Mihály** díjjal értékelték munkáját.